

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001

тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83

E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,

themis@minjust.gov.ua,

Web: <http://www.minjust.gov.ua>,

код згідно з ЄДРПОУ 00015622

Комітет Верховної Ради
України з питань
правоохоронної діяльності

Комітет Верховної Ради
України з питань
соціальної політики та
захисту прав ветеранів

Міністерство юстиції України відповідно до звернень Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності від 22.09.2022 № 04-27/3-2022/159769, Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів від 29.09.2022 № 04-30/12-2022/165643 щодо надання пропозицій та зауважень до проєктів законів України «Про перезавантаження Державного бюро розслідувань» (реєстр. № 8059 від 19.09.2022) (далі – проєкт Закону № 8059) та «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо перезавантаження Державного бюро розслідувань» (реєстр. № 8060 від 19.09.2022) (далі – проєкт Закону № 8060), поданих народними депутатами України Герасимовим А.В. та іншими, повідомляє, що *не підтримує* вказані законопроєкти з огляду на такі зауваження.

До проєкту Закону № 8059

1. Проєктом Закону України передбачається визнати таким, що втратив чинність, Закон України «Про Державне бюро розслідувань».

Пунктом 4 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» передбачається встановити, що набрання чинності цим Законом є підставою для ліквідації в порядку, встановленому законодавством, Державного бюро розслідувань (далі – ДБР) як юридичної особи публічного права, створеної в силу приписів Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12 листопада 2015 року № 794-VIII.

При цьому заявлена мета обґрунтовується у преамбулі проєкту Закону № 8059. Так, *визнаючи незадовільною роботу ДБР протягом 2019- 2022 років стверджується про наявність системних порушень засад діяльності ДБР, факти дезертирства рядового та начальницького складу ДБР, виявлену політичну заангажованість ДБР як правоохоронного органу, а також про факти свідомого й умисного знищення співробітниками ДБР доказів тощо.*

Тобто, запропонованим проєктом Закону фактично дається оцінка діяльності органу, стверджуються факти порушень та злочинної діяльності

СЕД АСКОД

Міністерство юстиції України

№ 105608/11571-1-22/11.2.2 від 11.11.2022

Підписувач Малюська Денис Леонтійович

Сертифікат 3ED5083160DBC59B04000000E04446001CF87200

Дійсний з 25.02.2022 12:55:22 по 25.02.2023 18:55:22

працівників ДБР, у зв'язку з чим пропонується ліквідувати ДБР, достроково припинити трудові договори з працівниками ДБР, а осіб рядового і начальницького складу ДБР (за їх згодою) перевести на рівнозначні чи нижчі посади до підрозділів (частин) Збройних Сил України, інших військових формувань.

Також пунктом 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону № 8059 передбачається встановити, що *«до приведення у відповідність із цим Законом закони України, інші нормативно-правові акти діють у частині, що не суперечить цьому Закону»*.

У зв'язку з цим варто зазначити, що створення та забезпечення функціонування Державного бюро розслідувань є одним із ключових завдань, визначених Планом заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106.

Так, після прийняття Закону України від 12 листопада 2015 року № 794-VIII «Про Державне бюро розслідувань» Урядом прийнято рішення про утворення Державного бюро розслідувань (постанова Кабінету Міністрів України від 29 лютого 2016 року № 127). Надалі з метою удосконалення правових засад діяльності ДБР та посилення його незалежності було прийнято низку змін до вказаного Закону. Зокрема, з метою удосконалення правових основ організації та діяльності Державного бюро розслідувань, у тому числі усунення сукупності проблемних аспектів правового, структурно-організаційного, процедурного та кадрового характеру, виявлених за час діяльності Державного бюро розслідувань, Законом України від 3 грудня 2019 року № 305-IX було внесено зміни до Закону України «Про Державне бюро розслідувань», якими, зокрема, змінено правовий статус ДБР з центрального органу виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність, на правоохоронний орган, посилено гарантії незалежності ДБР, зокрема в частині встановлення особливого порядку добору, призначення та звільнення Директора Державного бюро розслідувань, а також вичерпного переліку підстав для припинення його повноважень. При цьому варто відмітити, що статтю 10 вказаного Закону було доповнено частиною п'ятою, якою передбачено, що Верховна Рада України за результатами розгляду звіту Директора Державного бюро розслідувань про результати діяльності цього органу за календарний рік, стан виконання покладених на нього завдань, додержання законодавства, прав і свобод людини і громадянина, а також напрями та шляхи підвищення ефективності діяльності Державного бюро розслідувань може визнати роботу Директора Державного бюро розслідувань задовільною чи незадовільною. Визнання роботи Директора Державного бюро розслідувань незадовільною є підставою для звільнення зазначеної особи із займаної посади.

Натомість запропонованим проектом Закону № 8059 з метою концептуальної зміни правового статусу Державного бюро розслідувань пропонується «перезавантажити» ДБР шляхом його ліквідації та припинення трудових договорів (контрактів) з працівниками. При цьому абзацом четвертим пункту 7 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону № 8059 передбачається завдання Кабінету Міністрів України протягом 30 днів з дня набрання чинності цим Законом розробити та внести до Верховної Ради України проект Закону України «Про Державне бюро розслідувань», визначивши статус цього органу як центрального органу виконавчої влади зі спеціальною компетенцією.

В контексті зазначеного також вважаємо за необхідне зауважити, що запропонований механізм вирішення вказаної проблеми шляхом звільнення/переведення керівництва та працівників ДБР, не застосовує законодавчо визначених процедур індивідуалізованої оцінки роботи Директора та працівників ДБР та притягнення конкретних посадових осіб до відповідальності, чим потенційно може створити підстави для звернення постраждалих осіб до Європейського суду з прав людини.

Зважаючи на мету проекту Закону № 8059, слід звернути увагу, що Указом Президента України від 24.02.2022 № 64, затвердженим Законом України від 24.02.2022 № 2102-ІХ, в Україні введено воєнний стан (строк дії було продовжено указами Президента України від 14.03.2022 № 133, від 18.04.2022 № 259, від 17.05.2022 № 341 та від 12.08.2022 № 573).

З огляду на приписи частини першої статті 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», у період дії воєнного стану не можуть бути припинені повноваження, зокрема органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування.

2. Підпунктом 2 пункту 4 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону № 8059 передбачено, що *набрання чинності цим Законом є підставою, зокрема, для внесення відповідних змін до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та інформаційних систем органів державної влади.*

У зв'язку з цим вважаємо за необхідне зауважити, що відносини, які виникають у сфері державної реєстрації юридичних осіб, їхньої символіки, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб – підприємців, регулює Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» (далі – Закон про реєстрацію).

Відповідно до пункту 4 частини першої статті 1 Закону про реєстрацію державна реєстрація юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб – підприємців – офіційне визнання шляхом засвідчення державою факту створення або припинення юридичної

особи, а також проведення інших реєстраційних дій, передбачених цим Законом.

Процедура припинення юридичної особи відповідно до Закону про реєстрацію проводиться в два етапи:

перший етап – здійснення державної реєстрації рішення про припинення юридичної особи, прийнятого її учасниками або відповідним органом юридичної особи, на підставі поданих документів, встановлених частиною десятою статті 17 Закону про реєстрацію;

другий етап – здійснення державної реєстрації припинення юридичної особи в результаті її ліквідації на підставі поданих документів, встановлених частиною тринадцятою статті 17 Закону про реєстрацію.

Вимоги до оформлення документів, які подаються для проведення вищезазначених реєстраційних дій, встановлені статтею 15 Закону про реєстрацію.

Відповідно до пункту 6 частини першої статті 15 Закону про реєстрацію рішення уповноваженого органу управління юридичної особи повинно бути оформлено з дотриманням вимог, встановлених законом, та відповідати законодавству.

Крім того, рішення про припинення юридичної особи має містити відомості про персональний склад комісії з припинення (комісії з реорганізації, ліквідаційної комісії), її голову або ліквідатора, реєстраційні номери облікових карток платників податків або серію та номер паспорта (для фізичних осіб, які мають відмітку в паспорті про право здійснювати платежі за серією та номером паспорта), про порядок та строк заявлення кредитором своїх вимог (пункт 7 частини першої статті 15 Закону про реєстрацію).

Також слід зазначити, що відносини, які виникають у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, визначає Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (далі – Закон¹), відповідно до положень якого однією з основних засад проведення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень (далі – державна реєстрація прав) є проведення державної реєстрації прав за заявами у сфері державної реєстрації прав (абзац четвертий частини п'ятої статті 3 Закону¹).

Тобто, Законом¹ встановлено «заявницький» принцип проведення державної реєстрації прав, а також визначено коло суб'єктів, які можуть бути заявниками у відповідній сфері. Крім того, підстави для державної реєстрації прав визначено статтею 27 Закону¹.

Підсумовуючи вищенаведене, зазначаємо, що прийняття запропонованого Закону саме по собі не буде підставою для внесення відповідних змін до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, а лише підставою для початку здійснення заходів, пов'язаних з

ліквідацією Державного бюро розслідувань як юридичної особи у порядку, встановленому законодавством.

У процесі здійснення відповідних заходів, пов'язаних з ліквідацією Державного бюро розслідувань як юридичної особи, будуть вноситись певні записи до реєстрів, у тому числі і до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, щодо цієї юридичної особи.

Таким чином, підпункт 2 пункту 4 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону № 8059 не узгоджується з вимогами законів, що регулюють відносини, які виникають у сфері державної реєстрації юридичних осіб, та відносини, які виникають у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень.

3. Пунктом 6 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону № 8059 пропонується визначити, що заяви та повідомлення про кримінальні правопорушення, подані до органу Державного бюро розслідувань до набрання чинності цим Законом і відомості щодо яких не внесені до Єдиного державного реєстру досудових розслідувань, але які відповідно до Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12 листопада 2015 року № 794-VIII були підслідні Державному бюро розслідувань, передаються протягом 24 годин до відповідного підрозділу (органу) Національного антикорупційного бюро України для їх внесення до Єдиного державного реєстру досудових розслідувань згідно зі статтею 214 Кримінального процесуального кодексу України.

Матеріали кримінального провадження, які на день набрання чинності цим Законом перебувають в органі Державного бюро розслідувань на стадії досудового розслідування та відповідно до Кримінального процесуального кодексу України підслідні Державному бюро розслідувань, у місячний строк після набрання чинності цим Законом передаються до відповідного підрозділу (органу) Національного антикорупційного бюро України для продовження провадження.

Заяви та повідомлення, звернення органів державної влади, органів місцевого самоврядування, депутатів усіх рівнів, фізичних та юридичних осіб, подані до органів Державного бюро розслідувань до набрання чинності цим Законом і щодо яких не прийнято рішення, але які відповідно до Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12 листопада 2015 року № 794-VIII були підслідні Державному бюро розслідувань, протягом 24 годин повертаються/передаються до відповідного підрозділу (органу) Національного антикорупційного бюро України для їх внесення до Єдиного державного реєстру досудових розслідувань згідно зі статтею 214 Кримінального процесуального кодексу України.

У зв'язку з наведеним слід зауважити, що відповідно до частини першої статті 1 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України)

порядок кримінального провадження на території України визначається лише кримінальним процесуальним законодавством України.

Закони та інші нормативно-правові акти України, положення яких стосуються кримінального провадження, повинні відповідати КПК України. При здійсненні кримінального провадження не може застосовуватися закон, який суперечить КПК України (частина третя статті 9 КПК України).

З огляду на викладене положення пункту 6 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону № 8059 є предметом правового регулювання КПК України.

Щодо проекту Закону № 8060

Пунктом 1 проекту Закону № 8060 пропонується доповнити розділ XI «Перехідні положення» КПК України новим пунктом 20⁸, яким визначити, що у зв'язку з прийняттям Закону України «Про перезавантаження Державного бюро розслідувань», тимчасово, повноваження з підслідності кримінальних проваджень, віднесені відповідно до частини четвертої статті 216 цього Кодексу до компетенції слідчих органів Державного бюро розслідувань, є такими, що від набрання чинності Законом України «Про перезавантаження Державного бюро розслідувань» і до утворення Кабінетом Міністрів України нового Державного бюро розслідувань як центрального органу виконавчої влади належать детективам Національного антикорупційного бюро України.

При цьому пунктом 2 проекту Закону № 8060 пропонується встановити, що цей Закон набирає чинності через 30 днів з дня його опублікування.

Водночас пунктом 1 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону № 8059 пропонується встановити, що він набирає чинності через 30 днів з дня його опублікування.

Разом з тим визначений пунктом 2 проекту Закону № 8060 спосіб набрання чинності не враховує ситуації, за якої вказані законопроекти можуть бути прийняті Верховною Радою України неодноразово.

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА